

Strategi for forskning og udvikling på socialområdet

Social Strategi

Forord

Regionsrådet vedtog den 30. oktober 2013 en ny Social Strategi for de kommende års udvikling af Region Midtjyllands leverandøropgaver for kommunerne på det specialiserede socialområde. Det sker med afsæt i socialområdets ambitiøse vision "Nødvendig viden – målrettet indsats - bedre liv – til flere".

Forskning og udvikling er et centralt udviklingsområde i Social Strategi.

Områdelederkredsen i Psykiatri og Social nedsatte den 4. april 2014 en arbejdsgruppe, med den opgave at udarbejde et forslag til en samlet strategi for forskning og udvikling på socialområdet.

Følgende har indgået i arbejdsgruppen:

- Jane Ahrendt, afdelingsleder, Specialområde Socialpsykiatri Voksne
- Lars Emil Andersen, områdeleder, Specialområde Kriminalitetstruede og Dømte Børn og Unge
- Knud Byskov, områdeleder, Holmstrupgård
- Lisbeth Damgaard, kvalitetschef, PS Administrationen
- Jens Peter Ilsøe, chefkonsulent, PS administrationen (sekretær)
- Anders Gimbel, pædagogisk konsulent, Specialområde Udviklingshæmning og ADHD
- John Jørgensen, områdeleder, Specialområde Kommunikation og Undervisning
- Per Jørgensen, lægefaglig direktør, Psykiatri og Socialledelsen (formand)
- Rikke Steensgård, psykolog, Specialområde Autisme

Indhold

1. Vision og rammesætning	1
2. Ydelser.....	3
3. Effekt.....	5
4. Organisering	6
5. Ressourcer.....	10
6. Omdømme.....	13

1. Vision og rammesætning

Region Midtjyllands specialområder skal arbejde målrettet med faglig specialisering og udvikling af effektive sociale ydelser for at løse stadig mere komplekse leverandøropgaver for kommunerne. Evnen til at udvikle, anvende og formidle ny viden og evidensbaserede metoder til praksis i det socialfaglige arbejde er centralt for opgaveløsningen.

Social Strategi har på den baggrund temasat forskning og udvikling som et centralt udviklingsområde.

Det sker med afsæt i socialområdets vision *“Nødvendig viden – målrettet indsats – bedre liv – til flere”* og følgende overordnede strategi:

“Vi skal arbejde med praksisnær forskning, som kan bidrage til udvikling og validering af faglige metoder og styrke videngrundlaget for det socialfaglige arbejde”

Som led i realisering af både vision og strategi, fastlægger denne første samlede strategi for forskning og udvikling de overordnede rammer for forskning og udvikling på Region Midtjyllands socialområde.

Strategien tager udgangspunkt i følgende:

- Region Midtjyllands specialområder har som store driftsorganisationer på det specialiserede socialområde både mulighed for og forpligtigelse til at stille data til rådighed for forskning og til selv at udvikle, anvende og formidle viden om indsats og resultater i det socialfaglige arbejde.
- Forskning og udvikling skal målrettes områder, hvor der er forventning om, at en fokuseret forsknings- og udviklingsindsats kan føre til bedre kvalitet og mere effektive ydelser.
- Som leverandør på det specialiserede socialområde har Region Midtjylland en særlig forpligtelse til at bidrage til formidling af et samarbejde med kommunerne om forskning og udvikling.
- Ny viden skal formidles og omsættes effektivt.

Strategien er opbygget efter Region Midtjyllands virksomhedsmodel, og forholder sig således til ønsket effekt, ydelser, organisering, ressourcer og omdømme i forbindelse med fokuseret forskning og udvikling.

Strategien indeholder en række forslag til konkrete initiativer, som kan bidrage til at styrke forskning og udvikling som prioriteret indsatsområde – herunder realisere følgende handleplaner om forskning og udvikling i Region Midtjyllands Social Strategi:

- Der skal søges om eksterne midler til gennemførelse af forskningsprojekter på prioriterede områder.
- Arbejdet med at udvikle forskningsprojekter, fundraising med mere i specialområderne skal understøttes af en tværgående støttefunktion.
- Der skal etableres nye udviklings- og forskningsprojekter i samarbejde med eksterne parter.
- Forskningskompetencerne i specialområderne skal styrkes, og der skal arbejdes på at etablere stillinger for Ph.d.-studerende.

Der tages i strategien afsæt i OECD 's definitioner på forskning og udvikling*:

Forskning og udvikling (FoU) defineres som skabende arbejde foretaget på et systematisk grundlag for at øge den eksisterende viden samt udnyttelsen af denne viden til at udtænke nye anvendelsesområder.

Fælles for al FoU-aktivitet er, at det skal indeholde et nyhedselement. Forskning og udvikling kan opdeles i henholdsvis grundforskning, anvendt forskning samt udvikling.

Grundforskning er eksperimenterende eller teoretisk arbejde med det primære formål at opnå ny viden og forståelse uden nogen bestemt anvendelse i sigte.

Anvendt forskning er eksperimenterende eller teoretisk arbejde, som primært er rettet mod bestemte anvendelsesområder.

Udvikling er systematisk arbejde baseret på viden opnået gennem forskning og praktisk erfaring med det formål at frembringe nye eller væsentligt forbedrede materialer, produkter, processer, systemer eller tjenesteydelser.

I forhold til det regionale socialområde er "anvendt forskning" og "udvikling" de centrale begreber.

For at der kan være tale om forskning eller et udviklingsprojekt skal en række betingelser være opfyldt. I denne strategi anlægges den praktiske tilgang, at projektet skal opfylde følgende:

- Der skal være en problemformulering og en afgrænsning af det undersøgte baseret på et teoretisk og/eller erfaringsmæssigt grundlag.
- Der skal være et begrundet metodevalg.
- Der skal være en systematisk dataindsamling.
- Der skal være en systematisk databearbejdning og opsamling i form af konklusioner og evt. handleanvisende anbefalinger.

*Uddannelses- og Forskningsministeriets hjemmeside: <http://ufm.dk/forskning-og-innovation/statistik-og-analyser/hvad-er-forskning-innovation-og-udvikling>

2. Ydelser

Specialområderne medvirker i forskelligt omfang i forsknings- og udviklingsprojekter. Flere projekter er bl.a. gennemført i samarbejde med Aarhus og Aalborg Universiteter, CFK- Folkesundhed og Kvalitetsudvikling samt Center for Innovation og Metodeudvikling.

Der er dels tale om mindre projekter, hvor Specialområderne er initiativtagere og udførende, evt. med ekstern rådgivning, og dels projekter, hvor Specialområderne indgår som part i et større projekt sammen med en eller flere eksterne parter, og hvor specialområdet bidrager med "et laboratorium" for metodeafprøvning og forskning.

Forsknings- og udviklingsprojekterne falder hovedsagelig indenfor områderne "afdækning af problemstillinger og effekt af indsatser i forhold til specifikke målgrupper" samt "afprøvning af metoder". Projekterne baserer sig oftest på kvalitative undersøgelsesmetoder.

Den nuværende forsknings- og udviklingsindsats skal styrkes med fokus på at opnå bedre kvalitet og mere effektive ydelser.

Der er behov for en indsats på følgende 3 områder:

- Eksisterende publiceret viden skal gøres tilgængelig for praksis.
- Der skal genereres og opsamles mere systematisk viden fra specialområdernes praksis.
- Der skal iværksættes nye forsknings- og udviklingsprojekter på prioriterede områder.

Initiativer:

Inddragelse af tilgængelig faglig viden

Der er en omfattende publiceret litteratur om målgrupper med funktionsnedsættelser og om metoder i socialt arbejde baseret på praksisstudier og mere omfattende videnskabelig forskning. Den publicerede viden er kun i begrænset omfang kendt og anvendt i det socialfaglige arbejde.

Det er et centralt indsatsområde at identificere og formidle relevant faglig viden om målgrupper og metoder, som kan være til gavn i det socialfaglige arbejde i specialområderne.

- *Der skal på relevante områder iværksættes litteraturstudier og indhentes praksiserfaring fra både danske og udenlandske universiteter og videntcentre, som skal gøres tilgængelig for praksis via en kommende tværgående støttefunktion og et nyt intranet-site.*
- *Specialområderne skal sikre, at nyeste faglige viden systematisk inddrages, når der etableres tilbud for nye målgrupper eller er behov for at iværksætte nye specialiserede indsatser.*

Generering og opsamling af viden fra praksis

- *Specialområderne skal sikre, at det udviklingsarbejde, som løbende iværksættes i relevant omfang tilrettelægges mhp. generering og opsamling af systematisk viden og handleanvisende anbefalinger dvs. indenfor følgende rammer:*
 - *Der skal være en problemformulering og en afgrænsning af det undersøgte baseret på et teoretisk og/eller erfaringsmæssigt grundlag.*
 - *Der skal være et begrundet metodevalg.*
 - *Der skal være en systematisk dataindsamling.*
 - *Der skal være en systematisk databearbejdning og opsamling i form af konklusioner og evt. handleanvisende anbefalinger.*

Nye forsknings- og udviklingsprojekter

Det er et indsatsområde at udvikle og igangsætte forsknings- og udviklingsprojekter på områder, hvor der er forventning om, at en fokuseret forsknings- og udviklingsindsats kan føre til bedre kvalitet og mere effektive ydelser. Det kan både være i forhold til forskellige typer af intervention i arbejdet med specialområdernes målgrupper og i forhold til generelle metoder i det socialfaglige arbejde.

- *Der skal iværksættes nye forsknings- og udviklingsprojekter på prioriterede områder både i specialområderne og i samarbejde på tværs.*
- *Alle specialområder skal til stadighed have mindst ét større forsknings- eller udviklingsprojekt i gang med sigte på publicering.*

3. Effekt

Med visionen "nødvendig viden – målrettet indsats – bedre liv - til flere" er "viden der virker" – eller "effekt" et helt centralt omdrejningspunkt for socialområdet udvikling. Viden skal opsamles, og viden skal omsættes til bedre og mere effektive sociale ydelser til gavn for borgerne.

Forskning og udvikling skal med andre ord være anvendelsesorienteret. Succeskriteriet er, at specialområderne vurderer, at de har fået bedre viden og mere effektive metoder i det socialfaglige arbejde.

Som leverandør – er det også relevant at tænke "effekt" eller "værdi" i forhold til socialområdets nærmeste samarbejdspartnere i kommunerne, Socialstyrelsen mfl.

Forskning og udviklingsprojekter i metoder og indsatser med spredningspotentiale til det øvrige socialområde bør fremmes.

Viden skal være tilgængelig, og der skal være en faglig kultur, hvor ledere og medarbejdere er parat til at tage praktiske konsekvenser af ny viden. Målet er først nået, når ny viden og nyudviklede metoder er taget i anvendelse.

Der skal m.a.o. skabes de nødvendige rammer for formidling og omsætning af resultater.

Initiativer:

Cost-benefit

- *Ved prioriteringen af forsknings- og udviklingsprojekter, skal inddrages cost-benefit-betragtninger, hvori indgår et hensyn til mulig effekt og omsættelighed til gavn for mange.*

Formidling

- *Ny viden fra specialområdernes arbejde med forskning og udvikling skal offentliggøres på relevante platforme – intranet, hjemmeside, artikler mv.*
- *Der holdes en årlig præsentations- og videndelingsdag for ledere og medarbejdere i specialområderne om forskning og udvikling.*
- *Kommunerne og socialområdets øvrige samarbejdspartnere orienteres om relevante resultater af specialområdernes arbejde med forskning og udvikling via nyhedsmail, som udsendes med faste intervaller.*
- *Der oprettes et intranet-site for forskning og udvikling på socialområdet.*

4. Organisering

Arbejdet med forskning og udvikling skal understøttes organisatorisk på flere niveauer.

Områdelederkredsen fungerer som styregruppe for forskning og udvikling, følger løbende forskningsindsatsen og tager stilling til eventuelle tværgående initiativer på området.

Områdelederkredsen fastlægger også årligt de strategiske temaer for forskning og udvikling og understøtter arbejdet med disse gennem en pulje til fremme af forskning og udvikling på socialområdet.

Specialområderne skal udarbejde en plan for forskning og udvikling i specialområdet og skabe rum for forsknings- og udviklingsarbejde.

Arbejdet med forskning og udvikling i specialområderne skal stimuleres og understøttes af en tværgående støttefunktion for bl.a. at sikre nødvendig erfaringsudveksling, vejledning mv.

Arbejdet med forskning og udvikling vil med fordel kunne understøttes gennem et strategisk samarbejde med en eller flere forskningsinstitutioner udover det allerede etablerede samarbejde med Center for Innovation og Metodeudvikling. Tilsvarende kunne en eller flere kommuner, det regionale sundhedsområde, bruger- og pårørendeforeninger eller Socialstyrelsen være strategiske partnere i et samarbejde om forskning og udvikling. Flere kommuner har vist interesse for et samarbejde om forskning.

Initiativer:

Områdelederkredsen som styregruppe

- *Områdelederkredsen fungerer som styregruppe for forskning og udvikling, følger løbende forskningsindsatsen og tager stilling til eventuelle tværgående initiativer på området.*
- *Områdelederkredsen fastlægger årligt strategiske temaer for forsknings- og udvikling på socialområdet og understøtter arbejdet med disse gennem puljen til fremme af forskning og udvikling på socialområdet.*
- *Områdelederkredsen tager initiativ til at iværksætte tværgående forsknings- og udviklingsinitiativer og aftaler om strategisk samarbejde med relevante forsknings- og uddannelsesinstitutioner.*
- *Områdelederkredsen behandler årligt en rapport om forskning og udvikling på socialområdet.*

Funktion som forskervejleder

- *Der etableres i sammenhæng med en ny tværgående støttefunktion en funktion som forskervejleder, som yder rådgivning til – og er tovholder for – netværket for forskning og udvikling. Funktionen etableres midlertidigt i 2 år, hvorefter den evalueres.*

Samarbejde med forsknings- og uddannelsesinstitutioner

- *Socialområdets samarbejde med forsknings- og uddannelsesinstitutioner tages op i områdelederkredsen på baggrund af de prioriterede forskningsmæssige indsatsområder og ønsker om eventuel samarbejde i forhold til støttefunktion, forskningsuddannelse mv.*

Samarbejde med kommunerne

- *Samarbejdet med kommunerne om forskning og udvikling skal udbygges omkring konkrete forsknings- og udviklingsprojekter*
- *Mulighederne for samarbejde om forskning og udvikling drøftes med kommunerne på årlige dialogmøder.*

Forskning og udvikling i specialområderne

- *Specialområderne skal senest i første halvår 2015 udarbejde en plan for forskning og udvikling i specialområdet og i den forbindelse tage stilling til organiseringen af forsknings- og udviklingsarbejdet – herunder evt. nedsættelse af et lokalt udvalg for forskning og udvikling.*

Netværk for ledere og medarbejdere der arbejder med forskning og udvikling

- *Der etableres i 1. halvår 2015 et netværk for ledere og medarbejdere, der arbejder med forskning og udvikling. Netværket etableres på tværs af specialområder og mødes med faste intervaller. Netværket understøttes af en tovholder med baggrund som forsker. Tovholderen planlægger og leder netværkets møder. Møderne tilrettelægges efter behov med oplæg om igangværende og afsluttede forsknings- og udviklingsprojekter, gensidig erfaringsudveksling og sparring, videnskabetiske spørgsmål, undervisning i literatursøgning og fundraising mv.*

Etablering af tværgående støttefunktion

- *Der etableres en tværgående støttefunktion, der kan rådgive - og i et vist omfang bistå specialområderne med følgende:*
 - *udarbejdelse af forskningsprojekter*
 - *videnskabetiske spørgsmål samt vedr. oprettelse og anmeldelse af databaser*
 - *fundraising*
 - *støtte arbejdet med igangsættelse af Ph.d. projekter indenfor specialområderne*
 - *formidle kontakter til forsknings- og uddannelsesinstitutioner*
 - *arrangere kurser for nøglemedarbejdere i specialområderne, der arbejder med forskning og udvikling.*

Den tværgående støttefunktion har endvidere følgende opgaver:

- o sekretariatsbetjene områdelederkredsen, når denne fungerer som styrgruppe for forskning og udvikling - herunder administrative opgaver i forhold til socialområdets forskningspulje*
- o udarbejde et rammenotat om kvalitetssikring og videnskabsetik i forbindelse med arbejdet med forskning og udvikling i specialområderne*
- o arrangerer en årlig præsentations- og videndelingsdag for ledere og netværket for forskning og udvikling m.fl.*
- o udvikle og vedligeholde et intranet-site for forskning og udvikling på socialområdet*
- o i samarbejde med PS Kommunikation og Formidling udsende faste nyhedsmails om specialområdernes arbejde med forskning og udvikling til socialområdets samarbejdspartnere*
- o årligt udarbejde en rapport om forskning og udvikling på socialområdet.*

Psykiatri- og Socialledelsen træffer på baggrund af en drøftelse med områdelederne beslutning om endeligt indhold og forankring af støttefunktionen.

5. Ressourcer

Det er helt centralt, at der ledelsesmæssigt skabes rum for forsknings- og udviklingsarbejde i specialområderne. Rammerne skal være kendte, der skal afsættes midler, og det skal være attraktivt at arbejde med forskning og udvikling. Dette skal bl.a. sikres gennem specialområdernes planer for forskning og udvikling.

Forskning og udvikling understøttes herudover organisatorisk gennem et tværgående netværk og en tværgående støttefunktion.

Flere typer af ressourcer skal herudover være til rådighed for, at de nødvendige forudsætninger for at gennemføre forskning og udvikling er til stede.

Vigtige ressourcer er:

- Forskningskompetencer
- Adgang til økonomisk støtte til forskning og udvikling

De faggrupper, der traditionelt arbejder inden for det specialiserede socialområde, har kun i begrænset omfang forskningskompetencer og forskningserfaring med fra deres uddannelser. Det vil derfor være et særligt indsatsområde at styrke forskningskompetencerne i specialområderne f.eks. gennem forskning light-kurser og særlig efteruddannelse i samarbejde med professionsuddannelserne.

Det indgår som opgave for en kommende tværgående støttefunktion at arrangere kurser for nøglemedarbejdere i specialområderne, der arbejder med forskning og udvikling.

Det skal herudover arbejdes på at igangsætte Ph.d.-projekter på socialområdet koblet op på konkrete forskningsprojekter. Ambitionen søges indfriet, når der mulighed for match mellem på den ene side en studerende og en vejleder på en professionshøjskole eller universitet og på den anden side et specialområde omkring en relevant forskningsopgave. Udgifterne er ikke ubetydelige, så også finansieringen skal på forhånd være til stede.

Mulighederne for økonomisk støtte har stor betydning for, hvad der kan prioriteres og iværksættes af forsknings og udviklingsprojekter i specialområderne.

Hel eller delvis ekstern finansiering er en forudsætning for socialområdets medvirken i større forsknings- og udviklingsprojekter. Det er erfaringsmæssigt muligt at opnå ekstern finansiering indenfor rammerne af større strategiske projekter som f.eks. forbindelse med Institut for Kommunikation og Handicaps samarbejdsaftale med Institut for Folkesundhed ved Aarhus Universitet om forskningsprogrammet "Mental Børnesundhed" og samarbejdet med Socialstyrelsen om MultifunC Midtjylland.

Den kommende tværgående støttefunktion kan rådgive og i et vist omfang bistå specialområderne med fundraising.

Der skal herudover etableres en central forsknings- og udviklingspulje for socialområdet indenfor de udviklingsmidler, der er afsat i de sociale tilbuds takster.

Initiativer:

Styrkelse af forskningskompetencer

- *Forskningskompetencerne i specialområderne skal styrkes gennem kurser for nøglemedarbejdere, der arbejder med forskning og udvikling.*
- *Der skal løbende arbejdes på at igangsætte Ph.d.-projekter i specialområderne.*

Eksterne midler - fundraising

- *Fundraising skal prioriteres i forhold til konkrete projektoplæg.*

Pulje til forskning og udvikling

- *Der skal i 2. halvår 2014 etableres en forsknings- og udviklingspulje for socialområdet. Puljen skal yde støtte til forsknings- og udviklingsprojekter, som falder indenfor de strategiske temaer, som områdelederkredsen har fastlagt og herudover afholde udgifterne til mødeaktiviteterne i netværket for ledere og medarbejdere, der arbejder med forskning og udvikling, afholde udgifter til kurser samt yde støtte til eventuelle stillinger for Ph.d.-studerende.*

- *Bevilling af tilskud til forsknings- og udviklingsprojekter gives på baggrund af ansøgningsskema vedlagt en uddybende projektbeskrivelse.*

For at komme i betragtning, skal et projekt opfylde følgende:

- *Der skal være en problemformulering og en afgrænsning af det undersøgte baseret på et teoretisk og/eller erfaringsmæssigt grundlag.*
- *Der skal være et begrundet metodevalg.*
- *Der skal være en systematisk dataindsamling.*
- *Der skal være en systematisk databearbejdning og opsamling i form af konklusioner og evt. handleanvisende anbefalinger.*

Tilskud forudsætter medfinansiering fra specialområdet.

Der udarbejdes en standard ansøgningsskema samt en vejledning, som forelægges områdelederkredsen.

- *Størrelsen af forsknings- og udviklingspuljen fastsættes årligt af Psykiatri- og socialledelsen. Beslutning om udmøntning af midlerne træffes på møder i områdelederkredsen 2 gange årligt.*

6. Omdømme

Socialområdet i Region Midtjylland vil være kendt som en visionær og professionel arbejdsplads med en høj faglig standard, hvor der sættes nye dagsordner for udviklingen af det specialiserede socialområde. Det skal være omdømmet såvel internt som eksternt.

Det er en vigtig del af det at være en attraktiv arbejdsplads, at medarbejderne i specialområderne har mulighed for at engagere sig i praksisnær forskning og udvikling.

Eksternt er det vigtigt for socialområdet at profilere sig som professionel leverandør ved at bidrage til den faglige dagsorden for udviklingen af det specialiserede socialområde både regionalt og - når det er muligt - også på landsplan. Det er i den sammenhæng centralt, at de forsknings- og udviklingsprojekter, der iværksættes, har værdi også for socialområdets nærmeste samarbejdspartnere – kommunerne, og at kommunerne også inviteres til at deltage i relevante fælles forsknings- og udviklingsprojekter.

Forskning og udvikling er også et relevant samarbejdstema i forhold til centrale aktører herunder bl.a. Socialstyrelsen, Sundhedsstyrelsen og Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Region Midtjyllands socialområde skal advokere for, at der i større omfang kanaliseres forskningsmidler til det sociale område – og om muligt etableres stillinger med forskningsforpligtelser i socialt regi med særlig tilskud.

Initiativer:

Aktiv kommunikation

- *Forsknings- og udviklingsprojekter på socialområdet og resultaterne herfra skal løbende omtales i PS-områdets og regionens publikationer samt på Regionens internet.*
- *Resultater af bredere faglig relevans og offentlig interesse skal formidles på baggrund af en særskilt kommunikationsplan.*

Arbejde for bedre vilkår for forskning og udvikling

- *Psykiatri- og Social skal advokere for, at der i større omfang kanaliseres forskningsmidler til det sociale område – og om muligt etableres stillinger med forskningsforpligtelser i socialt regi med særlig tilskud.*

National konference i 2016

- *Socialområdet skal senest primo 2016 holde en national konference om forskning på socialområdet.*

